

Selskabet for Børnelitteratur, IBBY, Danmark, bestyrelsens årsberetning for 2017

Indledende gode nyheder:

Selskabet er kommet på det Kongelige Bibliotek og bladet Klods Hans på Jugendbiblioteket i München. Anmeldersitet Bogbotten er kommet under Selskabets vinger. Vi har oprettet et arkiv med kontaktdata på en gruppe frivillige og Kunstfonden støtter i år Selskabets aktiviteter med 80.000 kr

Det er begivenheder som vi både er glade og stolte over i Selskabet. Her følger beretningen om årets tilbagevendende aktiviteter.

Statusseminar for børne- og ungdomslitteratur 2018

Den 19. januar 2018 afholdt Selskabet sit 3. Statusseminar for børne- og ungdomslitteratur for fagfolk som bl.a. skole- og børnebibliotekarer, lærere, pædagoger, bogbranchefolk og andre interesserede, i år på Biblioteket på Rentemestervej i Københavns Nordvestkvarter. Biblioteket var så generøst frit at stille deres smukke lokaler til vores rådighed på denne fredag, hvor de samtidig åbnede en udstilling med nordiske børnebogsillustratorer og holdt Børnebogsfestival Nordvest.

Lige som de to foregående år må arrangementet alt i alt betegnes som en succes. Deltagerne og oplægsholderne var generelt positive, mange var ligefrem begejstrede, selvom nogle selvfølgelig var mere interesserede i billedbøger end tegneserier og vise versa. Men sådan må det jo være når folk fra forskellige faggrupper mødes. Heldigvis har vi fået mange ønsker og forslag til næste års statusseminar, hvor vi forhåbentlig er blevet endnu bedre til at komme dybt ned og langt omkring.

På programmet i 2018 havde vi Ayoe Quist Henkel, lektor ved læreruddannelsen i Silkeborg VIAUC og Ph.D i børnelitteratur, som holdt oplæg om børne- og ungdomslitteraturens æstetiske udvikling i et digitaliseret og medialiseret tekstlandskab^[1]. Jens Raahauge, medlem af komiteen for Nordisk Råds Børne- og Ungdomslitteraturpris, fortalte om årets mest interessante nordiske børne- og ungdomsbøger. Caroline Sehested, leder for Afdeling Læring, Helsingør Kommunes Biblioteker, fortalte om årets billedbøger, mens Anne-Mette Hermansen, konsulent for de pædagogiske læringscentre, gennemgik de bedste Læse Let-bøger. Ph.D.-studerende Felix Paulsen gav deltagere et overblik over årets vigtigste udgivelser inden for grafic novels og tegneserier, inden^[2] forfatteren Kim Leine og illustratoren Peter Bay Alexandersen fortalte om deres børnebogs-samarbejde om bl.a. *Skovpigens Skærv*. Endelig sluttede sanger, musiker og forfatter Elisabeth Gjerluff Nielsen dagen af med en personlig beretning om sine egne børnebogs-favoritter krydret med sang og dans.

Eneste malurt i bægeret er, at vi – lige som sidste år – ikke havde held til at få stablet et tvillinge-seminar på benene på Dokk1 i Aarhus. Faktisk var der færre tilmeldte end sidste år, nemlig kun 28, hvilket vi står lettere uforstående over for. Med den positive respons på programmet, tror vi ikke på at det skyldes manglende interesse fra jyderne eller fynboernes side, lige som der vel ikke er noget der taler for at fagfolk uden for Sjælland har dårligere råd eller tid. Muligvis har vi været for dårlige til at reklamere for og ikke skabt tilstrækkelig opmærksomhed om statusseminaret uden for Københavnsområdet eller – som det også er blevet fremhævet – måske vil jyder og fynboer bare hellere en tur til hovedstaden?

Vi skal derfor tage med i vores overvejelser om vi – igen – vil risikere at skuffe folks (og Dokk1's) forhåbninger, lige som det heller ikke er særlig heldigt ikke at kunne leve op til forventninger hos oplægsholdere og optrædende, som vi risikerer at skulle betale en (ganske vist ikke særlig stor) garantium til. Derudover er det måske også problematisk, at den negative fortælling som en eventuel afløsning jo er, klæber til os, selvom vi ganske vist bare prøver at være imødekommende.

I år havde vi i København 97 betalende deltagere og 30 ikke-betalende. Overskuddet var på ca. 30.000 kr., dvs. noget lavere end i 2017 og 2016, hvilket skyldes flere ting:

- Flere gratister (i alt 30), dels blandt organisatorerne, dels fribilletter til frivillige i Bogbotten og 2200 Godnathistorier for at anerkende de frivilliges store, ulønnede indsats, lige som vi udbød 10 fribilletter til vinderne af en Facebook-quiz for at imødekomme interesserede, som havde svært ved at betale deltagergebyret.
- Vi valgte at sætte deltagergebyret ned til hhv. 995,- for ikke-medlemmer og 745,- for medlemmer af IBBY, da udgifterne til oplægsholdere og optrædende i år var mindre.
- Biblioteker og lign. fik medlemsrabat, ikke bare for én deltager, men flere, hvis de valgte at sende flere af sted på Statusseminaret.

Evalueringen af Statusseminaret i 2018 og drøftelserne af, hvordan Statusseminaret i 2019 skal se ud, er så småt i gang, men forslag til emner m.v. og nye kræfter i planlægningsarbejdet er meget velkomne.

Klods Hans

Dette som tidligere år har vi udgivet 4 numre af Klods Hans.

2017 var jo et jubilæumsår, hvor vi fejrede året 1967 og særligt 5 titler, der udkom dette år. I KH1/17 kunne vi referere til sidste års statusseminar som også havde 50-årsjubilæet som tema.

Herudover er vi glade for at vi i dette nummer også havde et fokus på pædagoger som målgruppe for bladet. En faggruppe der i høj grad formidler de billedbøger, vi er så glade for i selskabet. Det er en målgruppe, vi fortsat vil have i tankerne.

I KH2/17 satte vi Aarhus i centrum – den europæiske kulturhovedstad i 2017. Vi fulgte også HAY festivalen tæt, og vi præsenterede Dokk1, kulturhovedstadens førerbunker.

KH3/17 Dette nummer blev sammensat af Dansklærerforeningen og Selskabet i fællesskab og havde indblik og udsyn som tema. Det er anden gang at vi udgiver bladet sammen med Dansklærerforeningen og vi er rigtig glade for dette samarbejde.

KH4/17 Her fejrede vi bl.a. vores Klods Hans-prismodtager Berit Sandholt Jacobsen, og vi berettede om efterårets cafemøde med Jesper Wung-Sung på Bibianas skib, der lå til kaj i Aarhus. En forfatter vi som bekendt også har kunnet fejre som modtager af De gyldne Laurbær i dette års første nummer.

KH4/17 adskilte sig fra tidligere numre ved at være 4 sider længere end normalt, altså 28 sider. Det sideantal har vi valgt at fortsætte med.

Generelt har vi desuden besluttet at lægge det forudgående nummer på hjemmesiden, når det nye nummer udkommer og dermed nå ud til en større læserkreds.

Også i 2018 vil vi rapportere fra vores cafemøder, så man kan se frem til at læse mere om bl.a. cultural appropriation, om horror og gys og biblioterapi i de kommende numre.

Hjemmesiden www.ibby.dk og Facebook www.facebook.com/ibbydenmark

Hjemmesiden har haft 35 opslag i 2017. Siden www.ibby.dk fungerer også som arkiv, hvor man kan finde gamle opslag. Vi er dog ikke i mål med at bruge den som arkiv for indstillinger til priser mm. På Facebook har vi nu 870 følgere – ca. 100 flere end sidste år. Her linker vi til hjemmesiden og fortæller nyheder, som er af mere aktuel art med kortere holdbarhed. Der har været ca. 190 opslag i 2017. Desuden annoncerer vi vore begivenheder, f.eks. generalforsamlingen. Husk at like og kommentere, så Facebooks algoritme slipper opslagene igennem til dig en anden gang.

Cafemøder

Selskabet bestræber sig på at afholde mindst to cafemøder om året. I 2017 afholdt vi:

Cafemøde på Bibiana i Aarhus Havn med Jesper Wung-Sung og Søren Fanø

Et meget specielt arrangement i lastrummet af det gamle træskib ”Samka”. Søren Fanø interviewede Jesper Wung-Sung, og lidt over 50 var mødt op for at høre samtalen og oplæsningerne på denne uvejrsdag. Efter arrangementet var der mulighed for at blive og stille spørgsmål, mens man drak et glas skibsøl og spiste lidt chips, doneret af Bibiana. Tak for det. Det var der mange, der benyttede sig af.

Cafemøde omkring ”Køn i børne- og ungdomslitteraturen”

Den 10. oktober på Københavns Hovedbibliotek handlede det om ”Køn i børnelitteraturen”, og panelet bestod af forfatter Benni Bødker, forfatter Annette Herzog, forfatter Line Lybecker og bipolitisk talsperson for LGBT Vivi Jelstrup. Betina Falsing, bestyrelsesmedlem i IBBY, var ordstyrer ved arrangementet, hvor der blev diskuteret køn, lyst og læselyst. Cafemødet var velbesøgt, og debatten kom vidt omkring.

Kommende café møder

Den 11. april holder vi årets første café møde. Emnet er de brune og de hvide i moderne danske børne- og ungdomsbøger. Hvordan repræsenterer vi etnicitet? Læser vi kun om problemer? Kan/må/skal forfattere skrive om andre etniciteter end deres egen? Og hvordan med cultural appropriation; må man ”stjæle” hinandens kulturelle arvegods?

Vi har sammensat et stjernepanel med Özlem Cekic, der for nylig skabte røre med sin novelle om omskæring af drenge i Læseraketten. Med Dorte Lillose, en pærejysk forfatter fra Virum, der bl.a. ”tillader” sig at skrive om afrikanske børnesoldater. Foruden to forskere, der anlægger det store perspektiv på minoriteter og hverdagsdiskrimination. Ordstyrer er Ahmad Mahmoud, medlem af IBBYs bestyrelse, forfatter og debattør.

Vi har yderligere to café møder på tegnebrættet:

- Biblioterapi: Bøger, der heler.
- Horror i børnehøjde – eller hvorfor (i himlens navn) skal børn (dog) læse gysere?

Som sædvanlig kommer begge sider til orde, lige fra de gysereelskende bibliotekarer bag Horsens Krimimesse til de, der mener, vi skal beskytte børn mod verdens gru og galskab.

Forslag til emner er altid meget velkomne. Ring, skriv, mail! Så rykker IBBY ud og skaber debat.

Klods Hans Prisen

Hvert år uddeler Selskabet Klods Hans-prisen til en person, der har gjort en særlig indsats for børne- og ungdomslitteraturen på Bogforum. I 2017 gik prisen til Berit Sandholdt Jacobsen, dengang souschef ved Slagelse Bibliotek og nu leder på Svendborg Bibliotek. Berit fik prisen for at bruge litteraturen i dannelsesøjemed til at gøre en forskel for børn i et udsat boligområde. Hver uge læser hun frivilligt op for førskolebørn med henblik for at videregive kulturarv, sprog og samtalekultur samt evnen til refleksion og kritisk tænkning. Elisabeth Gjerluff Nielsen læste eventyret højt om Klods Hans, og Betina Falsing, bestyrelsesmedlem i Selskabet, holdt talen, hvorefter Selskabet bød på et glas vin for at fejre prismodtageren.

Frivilligmødet på BogForum

Det var et nyt tiltag: Medlemmer og andre interesserede kunne møde op ved bordet, vi havde reserveret i et roligt hjørne. Roen holdt dog ikke ved, for vi måtte konkurrere om ørenlyd med et dukketeater. 14 mødte op og hørte dels om de hovedpunkter, som også kommer frem her i beretningen, dels havde vi mulighed for at debattere på en afslappet og inspirerende måde. Der kom en del, som vi ellers ikke ser til møderne, over halvdelen af ikke-bestyrelsesmedlemmerne var f.eks. fra Jylland.

Bogbotten

Bogbotten.dk er et anmeldersite af børne- og ungdomslitteratur, som henvender sig til fagfolk, der arbejder med formidling af litteratur for børn. Stifter af Bogbotten Merete Flensted Lausten overgav i 2017 tovholderrollen for sitet til Selskabet. Nuværende ansvarshavende redaktør og bestyrer er Maria-Louise Bjørn Bjerrum, som sammen med Katarina Skovsende styrer den daglige drift og dialogen med

de frivillige anmeldere. Selskabet anser denne nye opgave som særdeles relevant og glæder sig til at varetage opgaven med Betina Falsing som koordinator. Den formelle overdragelse af Bogbotten til Selskabet for Børnelitteratur, IBBY vil ske i marts eller april 2018.

Indstillinger til priser, biennaler m.m.

2017 var et ulige år, og det betyder flere indstillinger. Vi indstillede til Biennalen i Bratislava (BiB 17), til Triennalen i Tallinn (TiT 17) og til Astrid Lindgrens Memorial Award (ALMA 17).

Biennalen i Bratislava 2017

Følgende 11 danske illustratører blev indstillet og deltog:

Andersen, Lea Hebsgaard

- *Prop*, author Peter Mouritzen, publisher Jensen & Dalgaard 2016
- *Verdens bedste team*, author Lilja Scherfig, publisher Jensen & Dalgaard 2016

Bartholin, Hanne

- *Historien om ALTING*, author Søren Lind, publisher ABC forlag 2015
- *Historien om DIG*, author Søren Lind, publisher ABC forlag 2017

Bregnhøi, Rasmus

- *Papegøjerne Spang Gok!* author: Peter Adolphsen, publisher Gyldendal 2016
- *Opfindelser, strikkede huer og en dum kat*, author Rasmus Bregnhøi, publisher Carlsen 2015

Brøgger, Lilian

- *Så er butikken åben*, author Louis Jensen, publisher Gyldendal 2016
- *Der er ingen ende* – altid en ny historie author Louis Jensen, publisher Gyldendal 2016

Dickmeiss, Otto

- *Drømmehulen*, author Jacob Riewe, publisher Alfa 2015
- *Bibelstærk*, Peter Mouritzen, publisher Jensen & Dalgaard 2016

Jacobsen, Anna Jacobina

- *Hund*, author Tina Sakura Bestle, publisher Gyldendal 2016
- *En pige med pigsko*, author Mette Vedsø, publisher Jensen & Dalgaard 2017

Jensen, Cato-Thau

- *Violinspilleren*, autor: Marianne Iben Hansen, udgiver Gyldendal 2015
- *Nivemaskinen* autor Anita Krumbach, udgiver Høst & Søn 2017

Kjærgaard, Anna Margrethe

- *Mit hus – den dag freden forsvandt*, forfattere Anna Margrethe and Kirsten Kjærgaard, udgiver Jensen & Dalgaard 2015
- *Skifting*, autor Dennis Gade Kofod, udgiver Jensen & Dalgaard 2014

Kvist, Hanne

- *Dyr med pels*, autor Hanne Kvist, udgiver Gyldendal 2016

Marcussen Mette

- *Ustyrlige sønner*, autor Jens Blendstrup, udgiver Eksistensen 2016
- *Listebog* autor Birgitte Krogsbøl, udgiver Jensen & Dalgaard 2016

Nordbo, Søren Tim

- *Den Barske Sandhed om Thor og Loke - Prøven* autor Emil Blichfeldt, udgiver Calibat, 2016)
- *Flugten fra Skinkeekspressen* autor Henrik Einspor, udgiver Løse Ænder, 2014

Lars Gabel (*De vilde svaner*) og Lars Hornemann (*Zenobia*) var også indstillede, men måtte desværre springe fra pga. tidspres. Vi fik en deltager med på **workshoppen**, der bliver afholdt i forbindelse med biennalen. Det var Josephine Kyed, vinder af Dansk Børneillustrations Biennale i 2014

Og i 2017 lykkedes det os at indstille og få accepteret **et jury member** til biennalen, illustratør Kamila Slocinska . Det er en sjælden ære i dansk sammenhæng. Selskabet har siden 1981 kun været repræsenteret 6 gange i juryen, og vi er glade for at vi i 2017 kunne føje endnu et navn til listen af danske BiB jury members:

Vibeke Stybe, 1981 og 1983
 Lilian Brøgger, 1993
 Steffen Larsen, 2005
 Kirsten Bystrup, 2007
 Helle Vibeke Jensen, 2011
 Kamila Slocinska, 2017

Hanne Bartholin bragte en pris med hjem fra Biennalen i Bratislava 2017. Hun modtog en plakette for "*Historien om ALTING*" og "*Historien om dig*".

Triennalen i Tallinn, TIT 17

Vi indstillede 5 illustratorer:

Kamila Slocinska, *Glemmer du*, forfatter: Mette Vedsø, Høst & Søn 2016

Lilian Brøgger, *Så er butikken åben! Nye firkanter på alle hylde*, forfatter Louis Jensen, Gyldendal 2016.

Anna Margrethe Kjærgaard, *Bror*, Turbine 2013 og *Mit hus, Den dag freden forsvandt*, forfattere: Kirsten og Anna Margrethe Kjærgaard, J & D, 2015

Hanne Bartholin, *Historien om dig*, ABC forlaget 2017

Bente Olesen Nyström, *Velkommen hjem*, Gyldendal 2014

Bente Olesen modtog triennialens diplom for ypperlig æstetisk kvalitet.

Astrid Lindgren-prisen (ALMA)

Vi fornyede vores indstillinger af Louis Jensen og Lilian Brøgger til ALMA i 2017

Fremover arbejder vi på at indstille Kenneth Bøgh Andersen og Hanne Bartholin til ALMA og H.C. Andersen award

Til **IBBY's Honour List 2018** har vi indstillet følgende titler:

Forfatter:

Hanne Kvist: *Dyr med pels – og uden*, Gyldendal 2016

Bárður Oskarsson: *Wilbert*, Bókadeild Føroya Lærarafelags 2016 (Færøerne)

Illustrator:

Lars Hornemann: *Zenobia*, forlaget Cobolt 2016

Oversætter:

De forunderlige bøger om Amaia og Gustau, Jensen & Dalgaard 2017, oversat af Oscar K./Ole Dalgaard og Ana Sofía Pascual Pape

Vi havde også inviteret det grønlandske forlag Milik ved Lene Therkildsen, men de valgte at springe over i år

Til **Silent Books, italiensk IBBY** har vi indstillet følgende titler:

3. edition af Silent Books:

- Anders Brønserud, *Faucet #2: Citizen Otto*, Tellerup A/S, Soro, 2013
- Lars Bo Peterson, *Over Under*, Carlsen, Copenhagen, 2016 ***
- Charlotte Pardi, *Ælle, bælle, tælle* Alvilda, Copenhagen, 2011
- Lilian Brogger/Maria Lunden/Louis Jensen, *der er ingen ende - altid en ny histoire. 100 tegnede historier*, Gyldendal, Copenhagen, 2016

Lars Bo Petersons *Over Under* er blevet honourlistet

Også IBBY Sverige har iværksat et program med uddeling af *silent books* til flygtningebørn i Sverige samt udgivet en vejledning i hvordan de kan anvendes til biblioterapi mv., takket være fondsmidler. Vi håber hen ad vejen at finde arbejdskraft, så vi kan iværksætte et lignende program i Danmark i samarbejde med Læs for Livet.

IBBYs Outstanding books for young people with disabilities

Sidste år blev kun en af vores fire indstillede titler optaget i kataloget. Det var *Hest, hest, tiger, tiger* af Mette Eike Neerlin, Høst 2015. I 2018 indstiller vi:

- Emil Blichfeldt, *Min lillebror er mutant*, Calibat 2017
- Bente Gran, *Min fars sygdom*, Mikro 2017 (uafklaret).
- Mats Letén, *Kaj læser bog* (ny tegnsprogsudgave).Materialecentret 2016
- Dorte Lillose, *Anomalia* , Gyldendal 2017
- Inge Duelund Nielsen, *Mof og muren*, (BI), Dalgaard & Jensen, 2017
- Nicole Boyle Rødtne, *Hul i hovedet*, Alvilda 2016
- Nicole Boyle Rødtne, *XY*, Alvilda 2015.
- Nicole Boyle Rødtne & Ellen Holmboe, *Freakshow trilogi*, Alvilda 2015.
- Antonieta Medeiros, *Sorte fugle*, Fahrenheit 2017
- Kathrine Assels og Laurenz Rawashdeh: *Månen er en højttaler*. Jensen & Dalgaard 2017

Under IBBY's kongres i Athen i august 2018 uddeles **IBBY-Asahi Reading Promotion**, nu kun til et program fremfor tidligere to programmer, som arbejder for at fremme børns læsning og adgang til bøger. Selskabet har indstillet projekt Læs for livet, grundlagt i 2012 af Rachel Röst. Vinderen offentliggøres den 26. marts på bogmessen i Bologna

Årets publisher

Vi har indstillet forlagene Jensen & Dalgaard og forlaget ABC.

Bridging worlds, IBBY Europe konference i Bologna 17

Vagn Plenge deltog og medbragte følgende titler fra Danmark:

Zenobia, Morten Dürr og Lars Hornemann

Uledsaget af Morten Dürr (5 danske tegneserietegnere)

Ørkenland, Hanne Kvist, Gyldendal.

Havenisserne flytter ind, Josefine Ottensens Høst & Søn (billedbog, Birde Poulsen illustrator)

I love you Denmark, Kim Fupz Aakeson og Rasmus Bregnhøj (graphic novel)

IBBY har siden 1997 stået for **International Children's Book Day (ICBD)**, som ligger på H.C. Andersens fødselsdag den 2. april. De nationale foreninger kan byde ind med en tekst og en plakat, som inspirerer til læsning, og mange af dem afholder arrangementer og kampagner på eller omkring dagen. I år er det Letlands IBBY der har stået for dette materiale. Vi vil udsende den lettiske folder og plakat med en dansk oversættelse til bibliotekerne som pdf'er via email, således at de interesserede selv kan printe dem.

Iransk besøg

Vi havde atter besøg fra Iran i marts/april 2017. Illustratorerne Ali Boozari og Hoda Hadadi gav workshops på Billedskolen i Tvillingehallerne og i Osråmhuset på Nørrebro i København. Ali Boozari deltog også i konferencen "Medieval Ascension Narratives in Islamic and European Traditions" arrangeret af Davids Samling og der blev knyttet gode kontakter. Kunstfonden støttede atter vores iranske projekt og betalte Hodas og Alis rejse til Danmark.

Selskabet for Børnelitteratur, IBBY på Det Kongelige Bibliotek

IBBYs arkivalier er i 2017 blevet overdraget til Det Kongelige Bibliotek, hvor de er vurderet bevaringsværdige og placeret i bibliotekets Håndskriftsamling. Den tidligere formand, Kirsten Waneck (86 – 89), har indleveret materialet fra 1964 – 79 (Aase Bredsdorffs arkiv) til det Kongelige Bibliotek. Arkivalier fra 1980 – 90 (Vibeke Stybes, Eva Glistrups og Kirstens Wanecks arkiv) var destrueret i forbindelse med Skovlunde Biblioteks skimmelsvamp-renovering.

Efterfølgende, i september 2017, indleverede vi Jan Tøth's arkiv fra hans formandsperiode 2002 – 10 til det Kongelige Bibliotek

For interesserede kan det oplyses, at man på hjemmesiden www.kb.dk, under menupunktet REX, kan indtaste **Arkiv vedr. Selskabet for Børnelitteratur (Den danske sektion af IBBY)** i søgefeltet. Her er det muligt at bestille arkivkasser til gennemsyn på læsesal.

Til sidst: Tak

Formanden for Selskabet, Lis Andersen, går af ved generalforsamlingen marts 2017 og siger tak for et spændende år på formandsposten. Lis har fået nyt arbejde og aftræder i utide pga. arbejdspressen. Tak til de afgangende bestyrelsesmedlemmer, Vibeke Arildsen og Michele Simonsen, for det store arbejde de har lagt i Selskabet.

Tak til Hanne Frederiksen, vores bogholder, som er en kæmpe hjælp for Selskabet, og tak til Lise Jæger, forlagschef på Gyldendal, bl.a. for hjælp til håndtering af div. returnerede illustrationer. Endelig en tak til vores mange støtter og frivillige, der skriver til bladet, hjælper til ved seminaret og cafemøderne samt yder råd og vejledning.